

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	14 Medi 2023
TEITL	Presenoldeb ac Ymddygiad disgyblion Ysgolion Gwynedd
AWDUR	Ellen Rowlands ,Rheolwr Cynhwysiad Adran Addysg
AELOD CABINET	Beca Brown

Pam mae angen craffu ?

Newidiadau sylweddol yn ymddygiad a presenoldeb disgyblion ysgolion Gwynedd yn dilyn y pandemig Covid-19 sydd yn parhau. Angen ystyried y data a darpariaeth Adran Addysg er ymateb i'r galw.

Crynodeb

Nod yr adroddiad yw darparu gwybodaeth am lefelau presenoldeb a gwaharddiadau ar draws ysgolion Gwynedd gan gynnwys amlinelliad o'r prif resymau dros absenoldebau a'r gwaharddiadau.

Mae effaith y pandemig yn cael ardrawiad ar ein gallu i gymharu data dros y tair blynedd ddiwethaf yn gywir ac yn ein hatal rhag cymharu data blynyddoedd blaenorol Gwynedd a thueddiadau cenedlaethol yn ystyrlon.

Mae presenoldeb ar draws y sir yn dangos tuedd gyffredinol o ostyngiad gyda salwch yn amlygu ei hun fel y prif reswm tu ôl i hyn a lefelau absenoldebau parhaus yn dal yn gymharol uchel. Yn ogystal, mae lefelau gwaharddiadau parhaol a chyfnodau penodol yn tueddu i gynyddu, yn enwedig mewn ysgolion uwchradd, ac yn benodol mewn pum ysgol yn y sir.

Mae rhaglen waith barhaus yn ei lle sydd yn adolygu'r gwasanaeth a'r ddarpariaeth gyda'r nod o gynyddu presenoldeb a lleihau nifer y gwaharddiadau yn y sir.

Bydd sylw penodol yn cael ei roi i:

- Data presenoldeb gwaharddiadau
- Absenoldeb parhaus
- Dadansoddiad o ddata gwaharddiadau
- Cynllun Gweithredu Presenoldeb a hyrwyddo ymddygiad da

Argymhellion

Aelodau'r pwyllgor Craffu i ystyried os oes angen craffu unrhyw agwedd arall o bresenoldeb a gwaharddiadau ynghyd ag effaith y ddarpariaeth sydd yn cael ei chynnig i annog gwelliant mewn presenoldeb ac ymddygiad disgyblion Gwynedd.

Cyflwyniad a chefnidir

Rhaid i ysgolion sicrhau bod ganddyn nhw bolisiau a gweithdrefnau ar waith sy'n hyrwyddo presenoldeb ac ymddygiad da ac yn atal ymddygiad gwael. Dylid ystyried polisi ymddygiad a phresenoldeb ysgol fel rhan annatod o'i chwricwlwm gan fod pob ysgol yn addysgu gwerthoedd yn ogystal â sgiliau a gwybodaeth. Rhaid i'r bolisiau fod yn seiliedig ar werthoedd clir megis parch, tegwch a chynhwysiant, a fydd hefyd yn adlewyrchu nodau cyffredinol yr ysgol a'i rhaglenni addysg gymdeithasol, moesol a chrefyddol. Y gwerthoedd hyn ddylai fod tu ôl i'r egwyddorion sy'n sail i bolisi ymddygiad a phresenoldeb yr ysgol.

Presenoldeb

Canllawiau presenoldeb allweddol yw Fframwaith Presenoldeb Cymru (Tachwedd 2012). Mae'r ddogfen hon yn darparu safonau ac arweiniad er mwyn sicrhau cysondeb ledled Cymru ac yn anelu i alluogi ysgolion i ddarparu gwasanaeth sydd yn gyson, hygyrch ac o safon uchel.

Gwaharddiadau

Canllawiau 'Gwahardd o ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion' (Tachwedd 2019) yw'r ddogfen sydd yn darparu canllawiau ar wahardd a'r gweithdrefnau apêl ar gyfer ysgolion prif ffrwd ac unedau cyfeirio disgyblion.

Mae ffocws ar wella presenoldeb a gostwng gwaharddiadau yn flaenoriaeth gan yr Adran Addysg a bu ffocws cyson dros y blynyddoedd diwethaf, yn enwedig ar ddiwedd y pandemig. Mae cysylltiad rhwng presenoldeb ac ymddygiad da a dysgu yn glir. Mae presenoldeb ac ymddygiad da yn arwain ac yn cefnogi disgyblion i gael y cyfle gorau posib mewn bywyd gan wneud y mwyaf o'u potensial ar gyfer cyflawniad academiaidd a chyflogadwyedd yn y dyfodol.

Mae gwaith sylweddol yn cael ei wneud ar wella presenoldeb ac ymddygiad disgyblion Ysgolion Gwynedd ac mae'r strategaeth Codi dyheadau, Codi Safonau yn tynnu sylw at yr angen i sicrhau ffocws clir ar hyn.

Fodd bynnag, er bod gwelliant dros y flwyddyn ddiwethaf mewn presenoldeb mae llawer o waith i'w wneud i gau'r bwlch ymhellach ac i atgyfnerthu gwelliannau mewn tueddiadau presenoldeb cadarnhaol, gan gynnwys gostyngiad mewn absenoldebau parhaus.

Er gwaethaf y gostyngiad mewn gwaharddiadau yn ystod y pandemig, mae'r ALL yn cydnabod y bu tueddiad pryderus o gynnydd mewn gwaharddiadau parhaol a phenodol dros y flwyddyn academiaidd ddiwethaf. Mae'r tîm cynhwysiad yn gweithredu ystod o strategaethau sydd wedi'u cynllunio i feithrin gallu ysgolion i fynd i'r afael ag anghenion ymddygiad a lles disgyblion fel y gallent ddarparu ymyriadau arbenigol i'r disgyblion hynny sydd â'r anghenion mwyaf cymhleth, gan gynnwys hyrwyddo rhannu arfer da ymhlith ysgolion.

Cyhoeddir data presenoldeb a gwaharddiadau gan Llywodraeth Cymru (LIC) yn ôl-weithredol ac mewn ystod o fformatia'u.

Y Gefnogaeth

O fewn y Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad (ADYaCH), mae yna ystod o dimau i gefnogi ymdrechion ysgolion, gan gynnwys swyddogion lles (sydd â chyfrifoldeb statudol o ran materion presenoldeb ysgolion) ac un i bob dalgylch ysgol uwchradd, swyddog lles cynhwysiad (sydd yn cefnogi mewn achosion gwaharddiadau), tîm cynnal ymddygiad ac ymestyn allan, seicolegwyr addysg, gwasanaeth cwnsela a chefnogaeth Saesneg fel iaith ychwanegol. Yn fwy diweddar, yn dilyn arian grant LIC, sefydlwyd tîm o swyddogion cefnogi teuluoedd a chymuned (mewn rhai ysgolion).

Roedd gan y gwasanaethau hyn rolau sylweddol i'w chwarae yn ystod y cyfnod clo ac maent wedi addasu eu dulliau cefnogaeth mewn ymateb i'r sefyllfa. Mae nifer o'r dulliau yma yn dal yn eu lle ac wedi'u rhannu gyda'n hysgolion er mwyn parhau gyda'r gefnogaeth honno.

Er mwyn cefnogi a darparu ar gyfer y dysgwyr mwyaf bregus a heriol, mae yna ddarpariaeth arbenigol gan gynnwys uned cylchdro i ddisgyblion bl 4/5/6/7 ac 8. Mae'r ddarpariaeth hon o dan y Gwasanaeth ADYaCH ac yn darparu lleoliad dros gyfnod penodol o hyd at 12 wythnos gan dîm

arbenigol yn y maes cynnal ymddygiad. Tu hwnt i hyn, mae'r Adran Addysg wedi comisiynu dwy ysgol uwchradd i fod yn darparu hwb Addysg i ddisgyblion bl. 10 ac 11 sydd wedi eu hadnabod fel unigolion sydd angen pecyn addysg amgen am weddill eu llwybr addysgol.

PRESENOLDEB

Lle rydym arni? -

Ar ôl i ysgolion ail-agor yn llawn ym mis Ebrill '21 yn dilyn y pandemig, roedd canran presenoldeb wedi gostwng yn sylweddol.

Yn sgil y pandemig, nid oedd data cymharol gan Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019/20, 2020/21 na 2021/22.

Ar ddiwedd blwyddyn academaidd 2019/20, (hyd at y cyfnod clo) roedd absenoldebau parhaus yn gwella. Mae cyflyrau COVID wedi effeithio'n sylweddol ar ffigyrau yn ystod ac ar ôl y cyfnod clo. Canran absenoldebau parhaus am 22/23 yn 13.48%

Mae sefyllfa presenoldeb yn parhau i gael ei effeithio'n sylweddol gan y pandemig

	Medi 20/Medi 21	Medi 21- Medi 22	Medi 22-23
	77.6% (Cymru 80.75)	82.3% (Cymru 83.2%)	88% (Cymru 88.5%)

Fel sydd eisoes wedi'i nodi, mae'r pandemig yn parhau i effeithio ar bresenoldeb yn ogystal â'r nifer uchel o absenoldebau sydd yn cael eu hawdurdodi a hefyd y rhaid nad ydynt.

Absenoldebau Parhaus

Fel y nodwyd uchod, bu cynnydd yng nghanran absenoldebau parhaus ers dechrau'r pandemig. Gellir perthnasu'r cynnydd hwn i sawl mater gan gynnwys pryder wrth ddychwelyd yn ôl i'r ysgol ar ôl y cyfnod clo.

Ar draws y sector uwchradd, mae'r lefelau o absenoldebau parhaus yn cael eu hadrodd o achos materion lles emosiynol unigolion. O fewn ADYaCH, mae buddsoddiad sylweddol wedi'i wneud mewn pecynnau hyfforddiant er mwyn cefnogi'r unigolion yma drwy raglenni Llythrennedd Emosiynol, grwpiau meithrin o fewn ysgolion, Ysgolion sydd yn wybodus o drawma ac yn ogystal mae'r gwasanaeth seicolegwyr addysg yn ail-gyflwyno rhaglen i gefnogi'r unigolion sydd yn cael eu hadnabod fel EBSA (Unigolion sydd yn osgoi ysgol o achos lles emosiynol)

O ganlyniad i'r cynnydd yma, mae yna gynllun gwella presenoldeb gyda chynlluniau gweithredu pwrpasol wedi'i wneud er mwyn cefnogi ysgolion i roi ffocws ar hyn. Fel rhan o hyn, bydd monitro cyson yn digwydd rhwng staff a swyddog lles yr ysgol, ble bydd yn ddisgwyliedig iddynt fonitro cynnydd y disgyblion yma drwy ddadansoddi data absenoldebau parhaus ac yn erbyn camau gweithredu.

Ailgyflwynwyd Hysbysiadau Cosb Penodedig (FPN) ar gyfer diffyg presenoldeb ysgol yn ystod 22/23 ac nid oes unrhyw newid yn y Cod ymddygiad presenoldeb sydd yn weithredol ers cyn cyfnod y pandemig. Mae'n ofynnol i'r ysgolion atgoffa rhieni/gofalwyr drwy eu polisi presenoldeb ble mae yna fwriad i ddefnyddio (FPN) a hefyd i gyfleu'r neges bwysig o bresenoldeb da ar dechrau pob tymor .

Grant Presenoldeb

Mae Grant Presenoldeb Llywodraeth Cymru wedi ein galluogi i gefnogi amrywiaeth o weithgareddau sydd â'r nod o wella presenoldeb. Mae'r rhain yn cynnwys ymestyn ar strwythur staffio gwasanaeth lles drwy gynyddu y nifer o swyddogion, penodi tîm fydd yn canolbwyntio'n benodol ar waith targedu a chreu tîm o swyddogion sydd yn cefnogi disgyblion a theuluoedd bregus er mwyn darparu cefnogaeth ychwanegol.

Gwaharddiadau

Mae lefel gwaharddiadau cyfnod penodol a parhaol ar draws y sir wedi bod ar gynnydd a hyn yn fwy sylweddol dros y flwyddyn ddiwethaf. Y prif resymau a nodwyd am y gwaharddiadau yw ymddygiadau bygythiol a threisgar yn erbyn disgyblion eraill, ymddygiadau bygythiol yn erbyn oedolyn, ymddygiad aflonyddgar parhaus a chynnydd yn y nifer o achos defnyddio cyffuriau yn yr ysgol.

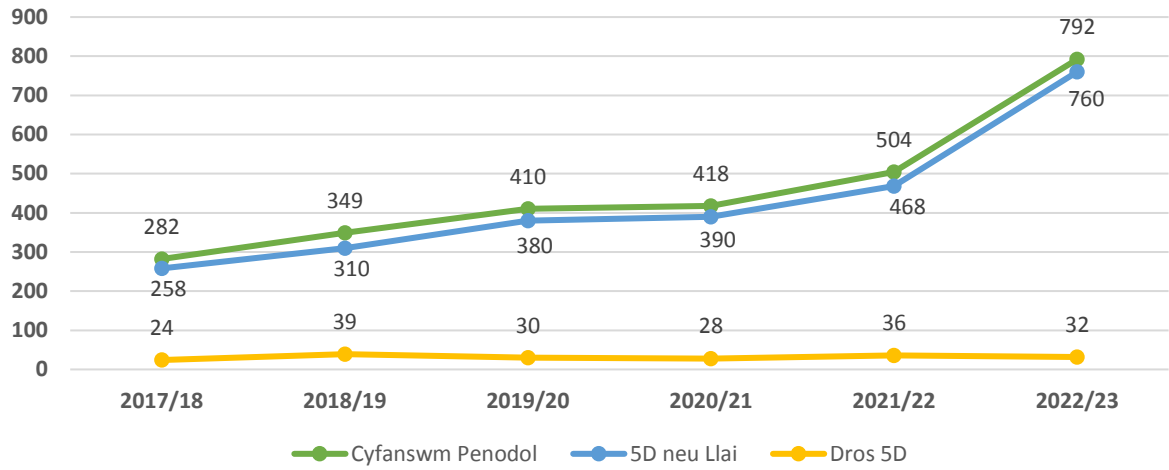
Fel y gefnogaeth sydd ar gael o achos presenoldeb mae yna dîm o fewn ADYaCH yn cefnogi ysgolion mewn perthynas ag ymddygiadau heriol ac i geisio lleihau sefyllfaoedd o waharddiadau. Yn benodol yn yr uwchradd, rydym yn profi cymhlethdod cynyddol a ffactorau allanol ehangach e.e.

Gwrthdaro cymdeithasol, unigolion sydd yn cael eu hecsbloetio, ymddygiadau gôr-rywiol a phryder am ddelio cyffuriau yn eu gwneud yn sefyllfa fwyfwy anodd.

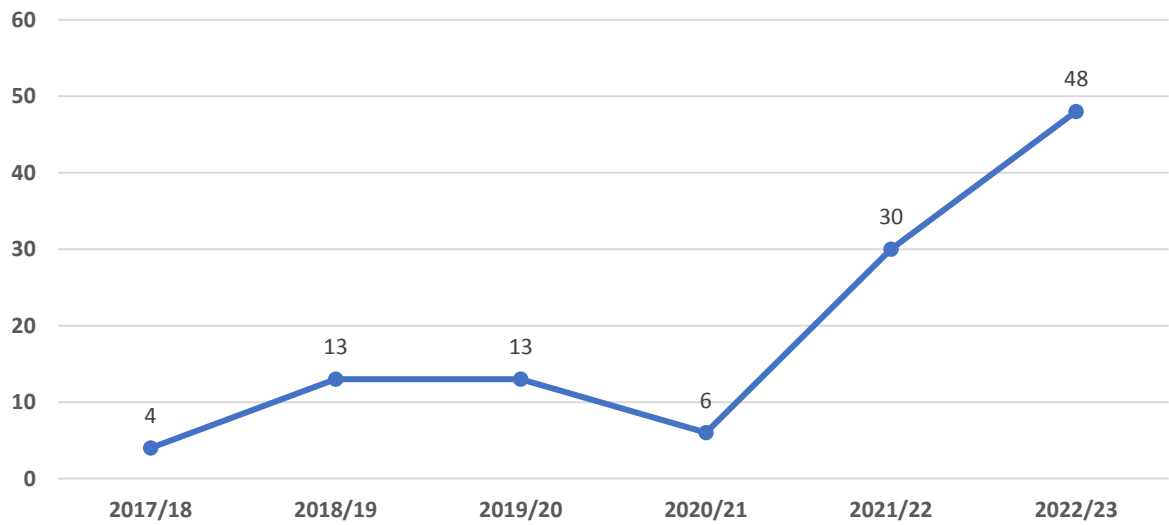
I gydnabod natur gymhleth anawsterau ymddygiad llawer o ddisgyblion a'r cysylltiad rhwng lles disgyblion a chyflwyno ymddygiad heriol, mae yna gynllun gweithredu sydd yn cefnogi gweithredu canllawiau statudol Llywodraeth Cymru, 'Fframwaith ar ymgorffori dull ysgol gyfan o ymdrin â lles emosiynol ac iechyd meddwl'. Ar hyn o bryd, darperir ystod o gefnogaeth, hyfforddiant ac mae ystod o gefnogaeth, hyfforddiant ac ymyrraeth yn cael ei ddarparu i ysgolion ar hyn o bryd drwy ddull strategol yr ALL o wella lles ac ymddygiad, megis hyfforddiant ar sail trawma, hyfforddiant a chymorth gwell i ELSA a hyfforddiant anogaeth. Er bod adborth cychwynol yn ei gamau cynnar, dengys fod yr uchod yn dechrau cael effaith gadarnhaol ar ymddygiad disgyblion a morâl staff. Rydym wedi datblygu dull diwygiedig o ddadansoddi data gwaharddiadau er mwyn ein galluogi i dargedu yn rhagweithiol yn hytrach nag adweithiol.

Er mwyn gwella presenoldeb, mae gweithio at nod o leihau gwaharddiadau wedi'i nodi fel blaenoriaeth ac mae'r Adran Addysg yn comisiynu archwiliad allanol o ddefnydd arian cynhwysiad yn yr ysgolion ynghyd ag effaith yr hybiau (sydd yn ddarpariaeth ychwanegol i unigolion sydd methu ymdopi mewn addysg prif lif) er mwyn gwella cysondeb ac atebolrwydd.

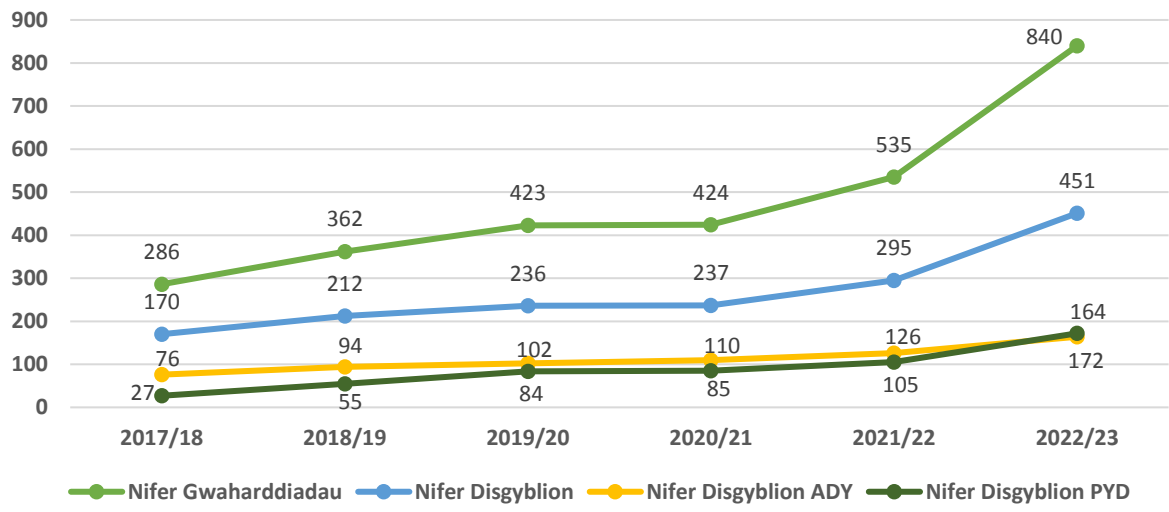
Uwchradd - gwaharddiadau cyfnod penodol yn dangos niferoedd cyfan, 5 diwrnod neu llai, a dros 5 diwrnod



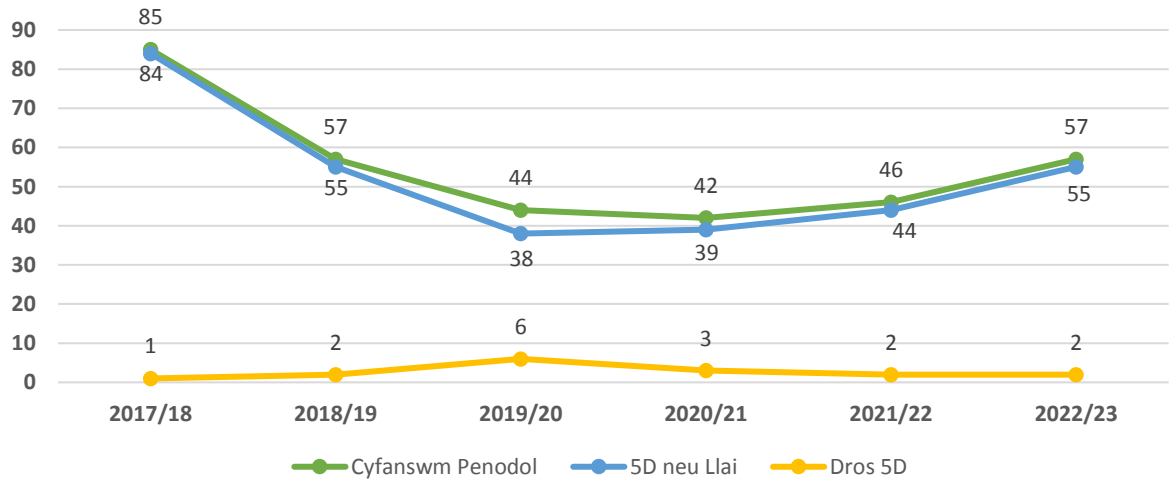
Uwchradd - nifer gwaharddiadau cyfnod parhaol

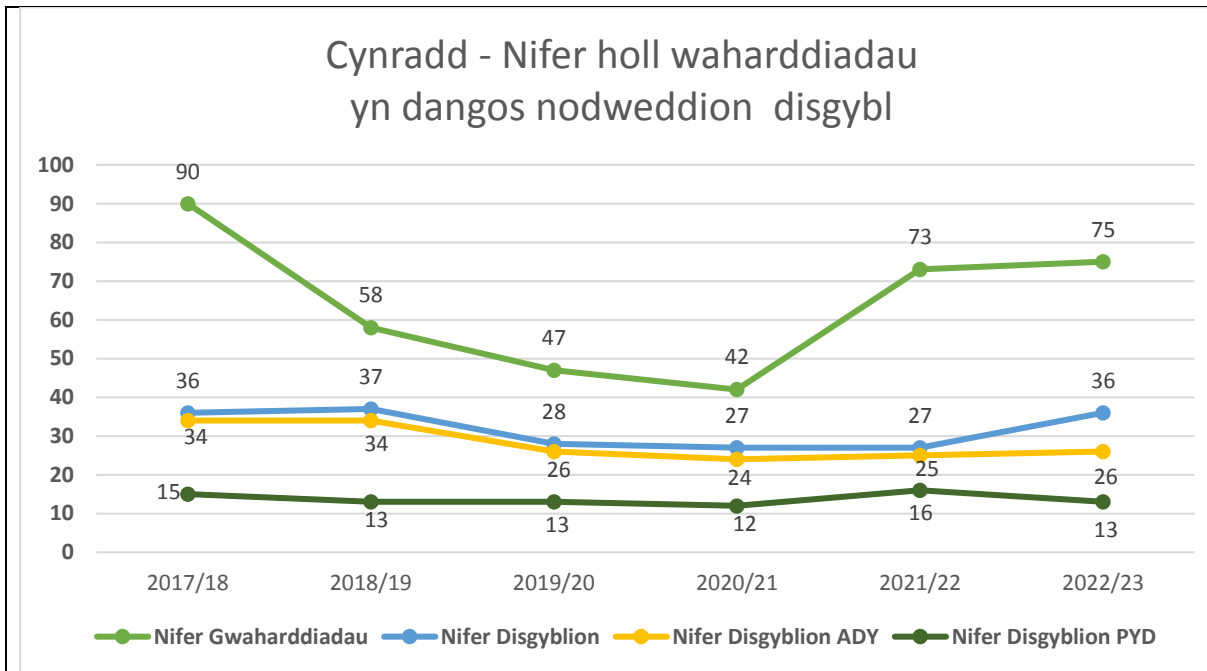
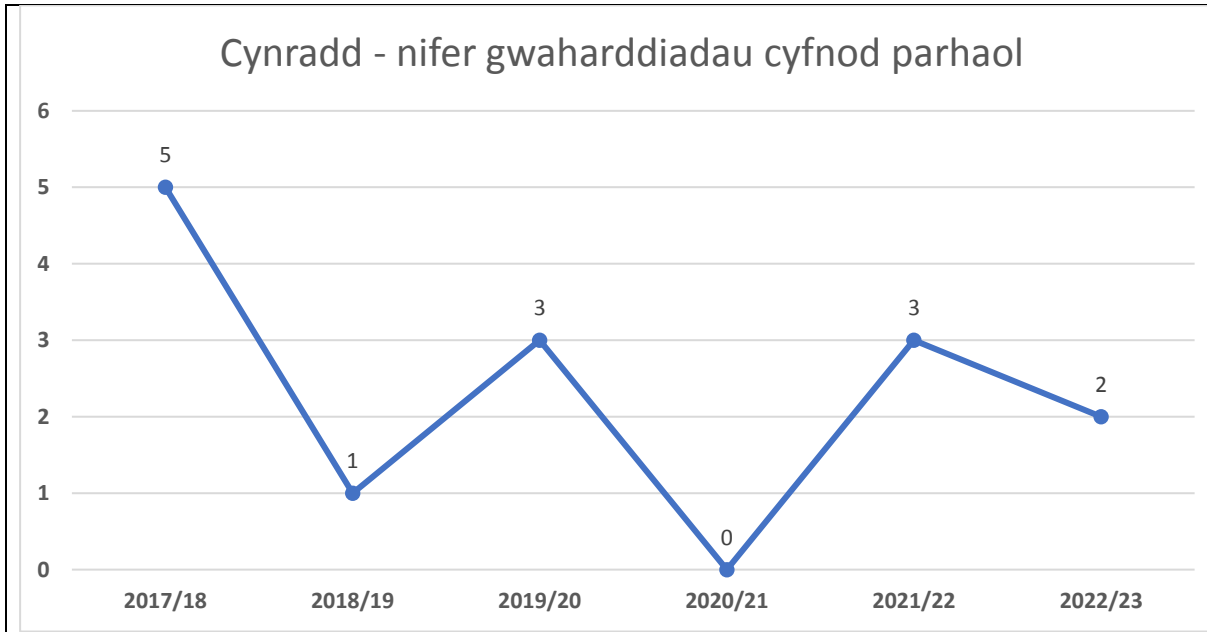


Uwchradd - Nifer holl waharddiadau yn dangos nodweddion disgybl



Cynradd - gwaharddiadau cyfnod penodol yn dangos niferoedd cyfan, 5 diwrnod neu llai, a dros 5 diwrnod





GOBLYGIADAU ADNODDAU

Mae'r lefelau cynyddol o ymddieithrio a gwaharddiadau yn cael effaith ar y gwasanaeth ADYaCH ac ysgolion gan fod yna fwy o ofyn am y gwasanaethau ac am adnoddau ychwanegol sydd eu hangen i gefnogi a darparu ar gyfer y rhai sydd ag anghenion mwy cymhleth, megis capasiti swyddogion a rhaglenni darpariaeth bwrpasol.

ASESIAD EFFATH A RHEOLI RISG

Mae nifer o risgiau yn gysylltiedig â lefelau uwch o ymddieithrio a gwaharddiadau gan gynnwys diogelu, lles disgyblion, canlyniadau a gwariant ariannol. Drwy'r cynllun busnes ac adrodd ar

fesuryddion, mae data yn cael ei rannu ac yn sicrhau bod uwch dîm y Cyngor, tîm rheoli Addysg a Bwrdd rheoli ADYaCH â throsolwg o'r sefyllfa a bod y camau gweithredu cyson yn cael eu monitro er mwyn lliniaru'r risgiau.

Yn ogystal, mae paneli cymedroli yn cael eu cynnal yn fisol ble mae ysgolion yn cyflwyno ceisiadau am adnodd ychwanegol (unai arian, adnodd o dîm penodol neu lleoliad yn y ganolfan gylchdro neu Hwb)

Mae gwaith ychwanegol i wella dadansoddi data ac i broffilio gwasanaethau statudol hefyd yn parhau. Mae fforymau a strwythur diwygiedig cynhwysiad yn cael eu gweithredu ar hyn o bryd i geisio mynd i'r afael â'r galw cynyddol am becynnau a chymorth i blant ag iechyd meddwl, pryder, ymddygiad gwael a dad-gofrestru. Mae paneli yn cyfarfod yn rheolaidd i drafod disgyblion dwys a chymhleth i sicrhau eu bod yn ymgysylltu neu'n cysylltu â nhw. Mae'r gweithgareddau hyn yn sicrhau bod diogelu disgyblion bregus yn hollbwysig.

CYNLLUN GWEITHREDU

Beth sydd wedi'i gyflawni yn barod?

- Gwelliant mewn craffu data drwy dderbyn adroddiad wythnosol ar ddata presenoldeb/gwaharddiadau pob ysgol gan y swyddog data
- Cydweithio gwell o fewn adrannau eraill o fewn y Cyngor
- Gwelliant mewn llinellau atebolrwydd gydag ysgolion
- Sefydlogrwydd gan fod pob aelod o'r tîm lles bellach ar gytundeb parhaol
- Dwy ysgol yn prynu amser ychwanegol gan swyddog lles
- Gwell defnydd o amser y swyddog lles cynhwysiad

I'w wneud

Beth?	Sut?	Pwy?	Erbyn
Craffu ar bresenoldeb /Gwaharddiadau a chofrestrau pob Ysgol	Sicrhau bod yr ystod o ddata yn cael ei ddefnyddio yn effeithiol drwy: Gwirio cofrestrau Herio marciau coll Disgyblion sydd yn symud ysgolion Disgyblion sydd yn cael eu gwahardd yn aml ond ddim yn dod i sylw'r Awdurdod Tystiolaeth rhesymau am absenoldebau /Gwaharddiadau Defnydd amser Swyddog Lles/Swyddog Lles cynhwysiad	Swyddogion lles Swyddog lles Cynhwysiad Swyddogion data Rheolwr Cynhwysiad	Parhaus

Adolygu polisi presenoldeb	Adolygu a gwneud unrhyw addasiadau Mabwysiadu'r Polisi diwygiedig	Rheolwr Cynhwysiad Uwch Swyddog Iles Swyddog diogelu Swyddogion Addysg	Medi 2023
Hysbysu ysgolion sy'n peri pryder	Blaenoriaethu cefnogaeth	Uwch Swyddog Iles Swyddog Iles cynhwysiad Swyddogion Addysg Rheolwr Cynhwysiad	Parhaus
Herio ysgolion i godi disgwyliadau a sicrhau cywirdeb ar adnabod deilliannau presenoldeb/gwaharddiadau	Pob ysgol yn gyfarwydd ac wedi mabwysiadu polisi presenoldeb Ysgol wedi enwebu llywodraethwyr i fod yn gyfrifol am fonitro presenoldeb	Uwch Swyddog Iles Swyddog Iles yr ysgol Swyddogion Addysg Ysgolion Corff Llywodraethwyr	Parhaus
Safoni presenoldeb/gwaharddiadau grwpiau penodol o ddisgyblion	Penaethiaid, holl staff addysgu a Chyrff Llywodraethu pob ysgol yn derbyn eu cyfrifoldeb i fynnu disgwyliadau uchel mewn cynnal presenoldeb uchel. Swyddogion Iles yn safoni presenoldeb disgyblion bregus	Pawb	Parhaus
Hyfforddiant i benaethiaid newydd a chorff Llywodraethwyr	Holl weithlu addysg yn ymwybodol ac yn hyderus o'u cyfrifoldeb statudol i sicrhau bod polisi presenoldeb a phrosesau cadw cofrestr yn gywir ar waith o fewn eu dosbarth. Cynnydd priodol wedi ei wneud i godi presenoldeb holl blant a deilliant rhan fwyaf o'r disgyblion grwpiau targed wedi codi Llywodraethwyr dynodedig gwaharddiadau gydag	Rheolwr Cynhwysiad Uwch Swyddog Iles Swyddogion Addysg	Tymor yr Hydref 2024

	adnabyddiaeth glir o gyfrifoldebau panel disgyblu a'r angen i graffu ar ddata gwaharddiadau ysgolion		
Bwrdd Adrodd Ysgolion	Ysgolion unigol yn dod i sylw'r Grŵp cadw golwg ar gynnydd. Adroddiad ar unrhyw bryder sylweddol	Rheolwr Cynhwysiad	Parhaus
Dull clwstwr ysgolion	Cysondeb yng nghlwstwr ysgolion er mwyn annog cydweithio ar faterion presenoldeb/Gwaharddiadau	Swyddogion Iles	Parhaus

Ein Huchelgais

- Presenoldeb Ysgolion Gwynedd i fod yn unol â chyfartaledd Cymru
- Lefelau gwaharddiadau yn gostwng yn sylweddol
- Perfformiad pob disgybl mewn perthynas â phresenoldeb a gwaharddiadau wedi gwella
- Defnydd cyllid ychwanegol gan LIC yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol
- Defnyddio data i gefnogi ymatebion strategol a gweithredol
- Lleihau lefelau absenoldebau parhaus
- Partneriaeth waith aeddfed a phragmatig rhwng yr ysgolion a'r gwasanaeth Iles
- Dulliau cyson o ymgysylltiad amserol i leihau nifer y FPN

Casgliad

Ar gyfartaledd, mae nifer y gwaharddiadau parhaol ar draws yr ysgolion uwchradd yn rhy uchel ac mae cyfraddau gwaharddiadau cyfnodau penodol a nifer y dyddiau sydd yn cael eu colli hefyd yn rhy uchel.

Mae nifer y dysgwyr mewn grwpiau bregus sydd yn derbyn gwaharddiadau a sydd â lefel presenoldeb isel yn peri pryder

Bydd swyddogion yr ALL yn parhau i gydweithio gyda Phenaethiaid Uwchradd ar gysoni gwaharddiadau ac i ail-afael yn y drefn o symudiadau drwy drefniant ac i ddatblygu dulliau o fynd i'r afael ag anghenion mewn perthynas ag ymddygiad a lles dysgwyr, gyda'r nod o gael effaith ar gyfraddau gwaharddiadau a gwella presenoldeb.

Bydd yr arolwg allanol ar ddefnydd arian cynhwysiad o fewn ysgolion uwchradd, ynghyd ag effaith yr hybiau addysg ar y dysgwyr mwyaf bregus, yn craffu ymhellach ar y dulliau a ddefnyddir gan ysgolion ac effaith ar ganlyniadau ymgysylltu ac agweddau at ddysgu

Mae angen gwaith pellach i ddatblygu canolfan asesu i sicrhau bod anghenion disgyblion yn cael eu nodi'n briodol, a bod yr ymyrraeth ar waith yn mynd i'r afael ag anghenion gweithio mewn partneriaeth ac yn ffocws pwysig wrth symud ymlaen.